

(folytatás a 9. oldalról)

hitükért mindenüket odaadták, rettenetes szenvedéseknek és kínzásoknak tetté ki magukat, de Krisztus mellett rendületlenül kitartottak, hitüket halált megvevő bátorsággal megváltották”.

A jászberényi Társadalmi Egyesületek Nemzeti Együttműködésének elnöke, a jászberényi Szociális Munkaközösségnek tagja, az UGAR jászszági folyóirat ifjúsági rovatának vezetője, később felelős szerkesztője és kiadója volt.

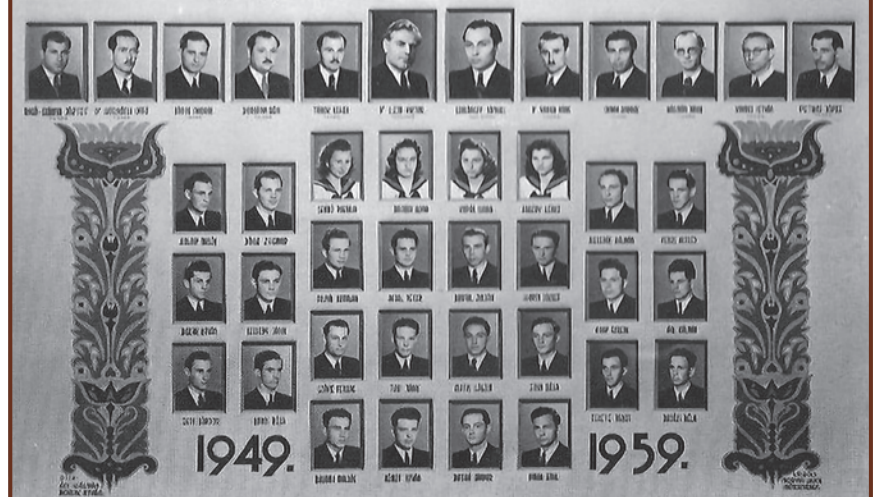
1949 után

1949 szeptemberétől fakultatívvá vált, gyakorlatilag megszűnt a hitoktatás az iskolákban. A szülők ugyan kérték, hogy gyermekük hitoktatásban részesüljön, de kevesen tették meg.

Kovács István hittanár számára a gimnáziumban befejeződött a tanítás. Ettől kezdve 1958-ig a Nagyboldogaszony Főplébánián szolgált, mint segédlelkész. 1959-ben nyugdíjba vonult, és Budapesten élt egészen 1982 augusztusáig, haláláig.

Az Új Ember 1982. augusztus 29-i számában jelent meg a szomorú hír. „Kovács István ny. hittanár életének 77., áldozópapságának 54. évében augusztus 11-én elhunyt. Temetése augusztus 19-én volt a fehértói temetőben.”

A JÁSZBERÉNYI M. ÁLL. LEHEL VEZÉR GIMNÁZIUM 1949-BEN VÉGZETT TANULÓI

Tanárságának utolsó tablója

Emlékezünk arra az emberre, aki soha semmit nem kért és nem fogadott el, aki mindig csak adott. Ő Kovács István áldozópap, hittanár Jászberény szülőtte, akinek csak 12 évig volt lehetősége iskolai keretek között foglalkozni a gyerekekkel, aki hosszú ideig távol élt szülővárosától, akinek lelke 1982-ben hazatért Urához, s akinek teste örök nyugalomát szülei mellett találta

meg a jászberényi Fehértói temetőben.

Források:

József nádor főgimnázium évkönyvei, értesítői 1936 és 1947 között

Dr. Suba Györgyné Kocsis Julianna: Cipruság – virágszál. Jászberény, 2015 Isten országának munkásai Jászberényben, 1546-2015

Interneten fellelhető anyagok

Csörgő Terézia nyugdíjas biológia-kémia szakos tanár

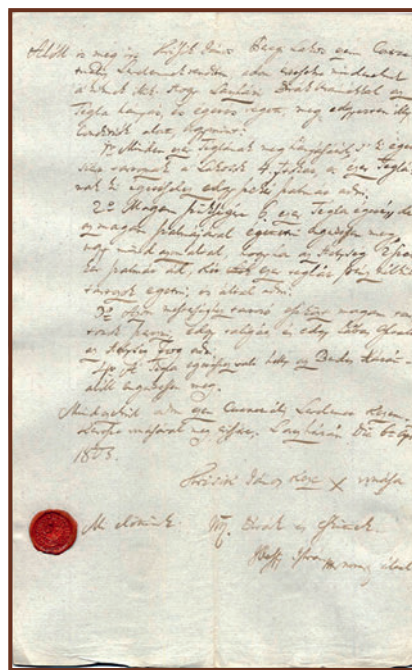
A lacházi téглаégetés fénykora

Hazánkban a nagybani téглаégetés kezdete a 19. század elejére datálódik, amikor a téгла mint építőanyag iránti lakossági igény egyre nagyobb méreteket öltött országszerte.

Lacházán is ez a tendencia követhető nyomon a tanácsülési jegyzőkönyvek és árendás [haszonbérleti] szerződések olvasatából.

Így például az 1817. január 24-i ülés 3. napirendi pontjában szereplő kiskunsági leiratból, mely ekképpen szól: „3° Téгла égetésből is tsinálnának hasznót Cassáiknak azon Helysigegek, kiknek határában a' végre alkalmas föld találati...”

Mire a tanács a következő végzést hozta: „Az 3um Laczháza ezen tárgyban már a' múlt Esztendőben szép előmenetelt tévén, továbbá is practizálja [gyakorolja] a' Duna parton bizonyos plága [rész] földnek téгла égetés végett árendába való adását.”

Krizsik János szerződése 1803-ból

A Jász és Kiskun kerületek 1818. november 22-i jászberényi közgyűlése is kihangsúlyozta a téглаégetés jelentőségét és hasznát: „... de leginkább szükségnek tartanék Kapitány Úr a' Téгла és Cserép Kemenczékét felállíttatni, és az égetéssel mind a' Közönség Beneficiumainak [haszonvételeinek], mind a' közbátorságnak az épületekre nézve mind a köz lakosoknak hasznokat eszközölni; Ennek hasznát már is érzi Kardszag városa, és méltón meg lehetne hagyni minden Közönségnek, hogy állandó Téгла, és Cserép égetésekkel provideálja [lássá el] bősegesen lakosait melly a' városi csinosodást nagymértékben elő segellené azomban uzsora nélkül 's mérsékletes áron való eladás mellett is nevezetes hasznára lenne a' Cassának.”

Azonban már jóval korábban beindult a téглаégetés Lacházán, amint ezt az alábbi szerződés is bizonyítja: „Alóll is irt Krisik János Peregi lakos ezenn

Contractuális [szerződéses] Levelemnek rendben, adom értékre mindenkinek a' kiknek illik, Hogy Laczházi Birák Uramékkal az Téglá hányás és égetés végett, meg edgyeztem illy Condióiók [feltételek] alatt, uymint:

10-án született Récsén (ma Pozsony városrésze).

Amint a fenti szerződésből is kiténik: a téglavetés mindenkor városi vagy földesúri privilégium volt. Ez utóbbira jó példa a bankházi gróf Beleznay Sámuel

Aztán 1814-től kezdve egyre jobban megszaporodtak a vállalkozások is a téglagyártásban:

1814–20 között Hoch János pesti lakos és dabi árendátor hányattatott és égettetett téglát Intzédi Imre, majd Blum Márton és Kotsis András téglás mesterekkel,

1821–22-ben Nadfey György és Nehisz Mihály voltak az árendátorok,

1827–30 között Hösch József és sógora, Thill Ádám pesti lakosok az árendátorok (téglamester Kills Ádám),

1832–35 között Schranty János az árendátor,

1839–40 idején Lechner János foglalkoztatta Somodi Gábor debreceni téglamestert és O. Juszt János téglá- és cserépvető, valamint égetőt,

1841-ben Ernst János, majd Lévai János pesti polgár a két árendás,

1843–46 között Hajós Károly szentiváni közbirtokos az árendás, téglás mestere pedig Németh András. (Németh András fia, Ignác is téglamester lett, aki 1916-ban hunyt el 64 éves korában. Mesterségét Ignác nevű fia, a „téglás Náci” folytatta egészen a II. világháborúig, amikor is a Bendes-házat széthordták.)

A fenti szerződésekben változó haszonbérleti díjak (dézsmá) szerepelnek, így például: az árendátor, ha a maga szalmájával éget, akkor minden 5. ezret fizetés nélkül a helységnek ad, vagy minden százezer téglá után 6500 téglát ad vagy minden százezer téglá után 7000 téglát +500 Ft-ot ad stb.

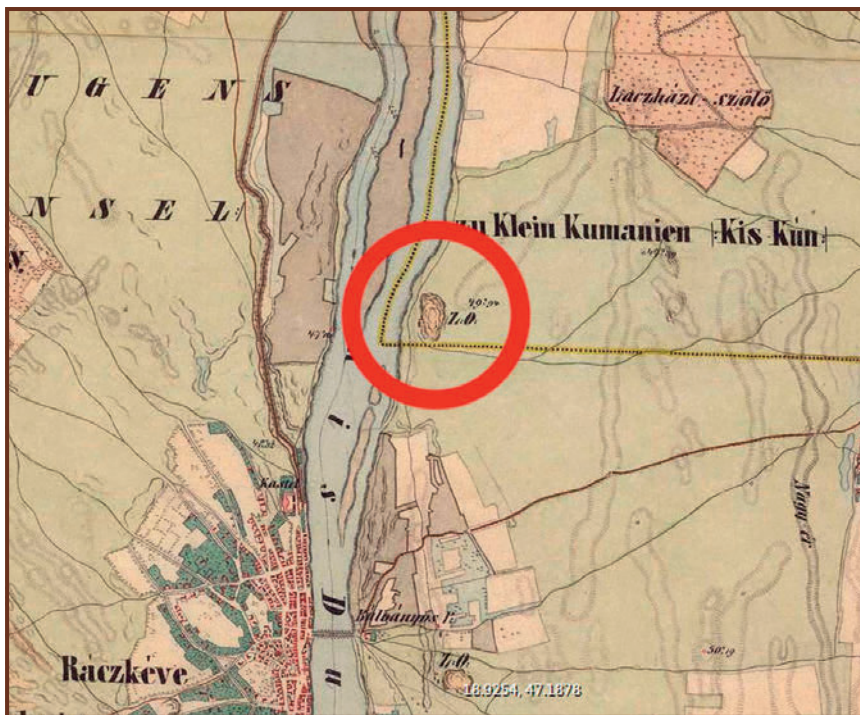
De az árendátor is elkérte a téglák árát, például 3000 kémenytéglához 2 szekér szalonnát kér vagy 3000 lakossági tégláért egy jó szekér szalonnát kér stb.

Persze egyéb kikötések is szerepelnek a szerződésekben mint például „Bort árulni csak a Bor Bíró Úrtól, a Helység borából vett bort szabad.”

A Bendes-ház termelékenységére vonatkozólag egy 1839-es éves kimutatásból nyerhetünk képet:

1^{ső} kemenzébe volt 69600 [téglá]
2^{kban} – 80000
3^{kban} – 62000
4^{kban} – 104000
összesen 319600,
melyből lett dézsma 31560.

Dr. Babós Lajos
helytörténet kutató

A Bendes-féle tégláégető ház az agyaggödörökkel a peregi határút mellett a II. katonai felmérés (1806–69) térképén (ZO=Ziegelofen=tégláégető)

„1° Minden ezer Téglának meg hányásától, és ki égetéséért tartoznak a' Lakosok 4. Ftokat, és ezer Téglának ki égetéséhez edgy szekér szalmát adni.

2° Magam szükségére 6. ezer Téglá égetés, de az magam szalmájával égettetni engedtessem meg, úgy mint azon által, hogy ha az Helység 2 szekér szalmát ad, két ezer téglát pénz nélkül tartozok égetni, és által adni.

3° Azon mesterséghez tartozó eszközt magam tartozok szerezni, edgy taligát, és edgy lábas asztalt az Helység fog adni.

4° A Téglá égetéshez való hely az Bendes Házán áll engedtessem meg. Mindezeknek adom ezen Contractuális Levelemet kezem kereszt vonásával meg erősítve. Laczházán Die 6° Apr. 1803.

Krisik János keze X vonása
Mi előttünk: Mp. [s.k.] Birák és eskütek.

Hlefly István Mp. notárius által”

Krisik János egyébként cserépető volt, aki 1774. május

uraság téglái, melyeket B betűvel jelölték meg. Krizsik Jánost két év múlva Tóth János peregi lakos követte, akivel téglahányásra és égetésre kötött szerződést a tanács.

A Beleznay téglabélyeg

Lacháza város téglája